

GLEMMER DU

TÄRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

NR. 1 / JANUAR-FEBRUAR 2022

KASTRUPGÅRD

En lokalhistorisk guide

NUMMER 1 / 2022

Kastrupgård med portbygningen omgivet af seks imponerende træer, der allerede var høje i 1903. Fotograferet i 2014
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B9779 - beskåret

Kilder

- Inger Kjær Jansen: Kastrupgård fra hovedgård til kultursted. 1992.
 - Inger Kjær Jansen og Jørgen Ahlefeldt-Laurvig: Fajancer og Stengods fra Kastrup Værk. 2003.
 - Jørgen Ahlefeldt-Laurvig: En smørskål fra fajancefabriken i Kastrup. I: Mark og montre 1970.
 - Jørgen Ahlefeldt-Laurvig & Anne-Mari Steimle: Fajancer og Stengods fra Fabriken Kastrup. 1977.
 - Christian Vollmond: Sukker, slaver og skæbner. Nationalmuseet 2007.
 - Store Nordiske Konversations Leksikon. 1913.
 - Diverse folketællinger, kirkebøger og skøde- & panteprotokoller
 - Kortviseren.dk
- Kastrupgård. Havesalen. Farvearkæologisk undersøgelsesrapport. 1997.

Hvis du vil vide mere

Tjek arkivets del af bibliotekets hjemmeside på www.taarnbybib.dk
Kastrupgård – bygningshistorie og erindring. Glemmer Du nr. 6, 2011
Vi besøger Kastrupgård. DVD. Dirch Jansen.
Vi besøger udstillingen fajancer og stengods fra Kastrup Værk. DVD
Af Bent Rej & Dirch Jansen.

Copyright

Ophavsretten på billederne og illustrationerne tilhører Tårnby Stads- og Lokalarkiv, en anden institution eller en professionel fotograf. Fotografierne må ikke bruges i andre sammenhænge uden tilladelse. Har du brug for et billede eller en illustration, kan du henvende dig til Tårnby Stads- og Lokalarkiv.

For enkelte billeder har det været umuligt at finde frem til den retmæssige ophavsretsindehaver. Dersom Tårnby Stads- og Lokalarkiv krænker ophavsretten, er det ufrivilligt og utilsigtet. Såfremt du mener, der er materiale, der tilhører dig, bedes du derfor kontakte arkiv.hb@taarnby.dk

Tidsskriftet Glemmer Du er udgivet af:
© Tårnby Kommunebiblioteker, Stads- og Lokalarkivet

ISSN 1397-5412
Tidsskriftet GLEMMER DU
Tekst og redaktion: Lone Palm Larsen
Layout: Damgaard-Jensen A/S

KASTRUPGÅRD

En lokalhistorisk guide

Et besøg på Kastrupgård kan fortælle en god del af historien om Tårnby Kommune efter 1750. Særligt for Kastrup med den begyndende industrialisering som et af de første områder i Danmark. Det er også historien om enevælden, privilegier til de få og en ulige verdenshandel, hvor slaver i Vestindien producerede sukker.

Det industrielle begyndte, da Jacob Fortling byggede Kastrup Værk med sine mange virksomheder. Han opførte samtidigt Kastrupgård. Først i 1829 var de to bygninger ikke længere knyttet til samme ejere. Kastrupgård blev fortsat drevet som landbrug med vekslende jordarealer tilknyttet.

I 1924 blev hovedbygningen og portbygningen fredet, og i 1957 overtog Tårnby Kommune gården. Kastrupgård blev herefter en kulturinstitution.

Kastrupgårds portbygning med de gamle flotte træer, de nye sidelænger og det grønne område, der rummer flere skulpturer. Fotograferet omkring 1980.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B7663

VEJEN TIL KASTRUP

Den oprindelige gårdrække i Kastrup landsby var Kastrupgårdsvej. Den har intet at gøre med den nuværende vej med samme navn. Før 1750 lå landsbyens gårde som perler på en snor langs vejen. Dengang var vejene ikke tegnet med en lineal, som de er i dag, men de fulgte landskabet. Netop hvor gårdene lå, er en højdekurve på 5 meter over havet på det ellers flade Amager. Gårdene og deres kálhaver lå dermed bedre beskyttet fra de indtrængende vandmængder – det være sig hav eller regnvand.

Husmændenes beboelser lå lavere og var mere udsatte for vandpåvirkninger. Husmændene boede primært langs det første stykke fra Saltværksvej af Nordmarksvej – tidligere Nordre Bygade. Foruden på vejen, nu kaldet Ved Diget, og husene fortsatte også på vejen Ved Stationen – tidligere Søndre Bygade. Nordmarksvej og Kastruplundgade følger højdekurven på 2,5 meter over havoverfladen, hvorimod alt ud til kysten har ligget endnu lavere.

Det har været en lang slynget række af huse og gårde. En større ændring kom med branden i Kastrup i 1834, hvor seks gårde og to huse brændte. Fire af gårdejerne valgte at genopbygge gården ved den udflyttede mark i stedet – og ikke sammen med de øvrige gårde på landsbygaden.

Dog var der allerede i slutningen af 1740erne og begyndelsen af 1750erne sket en voldsom forandring i landsbylivet i Kastrup.

Industrien kom til med Jacob Fortlings anlæg af Kastrup Værk og med hans opførelse af Kastrupgård samt med den nye vej, Alleen, der løb langs hans marker og ud til kysten ved Kastrup Værk.

Den næste store forandring skete, da det blev besluttet at forlænge Kastrupvej fra Saltværksvej i en mere lige linje hen til Kastrup Kirkegård. Det nye snorlige vejforløb fra 1944 overflødiggjorde Kastrupgårdsvej og gav Kastrupgård en meget stor ”forhave”.

JACOB FORTLING

- Født 1711 i Tyskland – måske i nærheden af Bayreuth i Bayern.
- Kom til København omkring 1729.
- Fik borgerskab som stenhugger i 1738.
- I 1740 udnævnt til Kgl. Hofstenhygger.
- Privilegium på at bryde kalk på Saltholm i 1747.
- Opførte Kastrup Værk, havnen og Kastrupgård 1749-1753/54.
- Startede et kalkbrænderi og senere et mur- og teglstensbrænderi.
- Begyndte at producere sukkerforme og sirupskrukker i 1754.
- Privilegium på at fabrikere stentøj og fajance i 1755.
- Kgl. Bygmester i København, på Sjælland og Falster i 1760.
- Døde 1761 i Kastrup.

Det er i dag et stort parkområde, som rummer faste skulpturer og kunstværker samt mange træer. Området har foruden også rummet midlertidige installationer såsom et kunstlegehus, som børn og voksne byggede sammen i 1983.

Den oprindelige Kastrupgårdsvej – familien står ud for Kastrupgårds indkørsel og portbygning, som dog ikke kan ses her. Fotograferet i 1954.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B6936

URO I GÅRDRÆKKEN

Da Jacob Fortling fik lov til at slå sig ned i Kastrup af kongen, blev det en kæmpe forandring for landsbyens beboere. Selvejrbønderne på Amager kunne sælge både gården og jorden i midten af 1700-tallet, og der kunne optages lån med pant i den faste ejendom. Det kan ses i tidens skøde- og panteprotokoller.

Der blev solgt og købt på kryds og tværs – selvfølgelig var der flere transaktioner blandt de største og rigeste gårde fremfor blandt de mindre huse. Eksempelvis solgte og købte ejeren af Svanelejegård, også kendt som Rødegaard og Dyvekes Gård, meget. Hans navn var Malthe Christian Bruun, han var først amtsstuefuldmægtig og fra 1760 var han amtsforvalter blandt andet for Tårnby. Også degnen for Tårnby Kirke, Michael Halling, indgik mange handler på den tid. Begge to var belæste og bemidlet.

På den tid købte Jacob Fortling gårde og jord. Det ser ud som om, det var efter en plan.

I 1749 købte Fortling gård nr. 7 fra Pitter Didrichsen Raagaard og gård nr. 8 fra Svend Hansen. I 1754 blev gård nr. 6 solgt af Cornelius Olsen. Alle tre i Kastrup landsby, så rækken med bøndergårde blev opløst.

Ingen af de tre gårdejere blev boligløse, da de allerede var ejere af gårde i henholdsvis Sundbyøster og Sundbyvester.

En del af bygningerne fik dog lov at blive stående. De blev brugt til Kastrupgårds landbrugsdrift, som en avlsgård. Den blev en selvstændig gård i 1827 under Jacob de Villerme Seeler, men den brændte i 1844, hvorefter den blev udflyttet fra landsbyen til gårdens jord – den blev senere kendt som Ny Kastrupgård, selvom det var lang tid siden jorden havde hørt under Kastrupgård. Gennem tiden har meget af jorden i Kastrup hørt under Kastrupgård – på et eller andet tidspunkt. Ny Kastrupgård lå på nordsiden af Gammel Kirkevej. Desuden fandtes Lille Kastrupgård på sydsiden af den samme vej.

Fra en detalje på et gammelt søkort over Kastrup fra 1787 er Kastrupgård tegnet med hovedhus og en stor flot have med mange træer. Haven er tegnet uden et passende perspektiv med det øvrige. På det næsten skovløse Amager må det kunne ses langt ude på søen – som et sømærke at orientere sig efter.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarliv, B1080

BYGNINGENS SÆRHISTORIE

Kastrupgård er særegen. Det har bygningen været siden, den blev opført fra 1749 til 1753 af Kgl. Hofstenhugger Jacob Fortling. Kastrupgård var Fortlings landsted og blev bygget i herskabelig stil - og lignede slet ikke de omkringliggende landsbygårde i bindingsværk og stråtag. Han var en vigtig mand og var udpeget af kongen til flere hverv. Derfor var det også nødvendigt med i bopæl i selve København. Kastrupgård var således hans villa på landet.

Da byggestilen og omgivelserne er så fornemme, er Kastrupgård ofte blevet tolket som en herregård eller en hovedgård, men for at være det, skulle der retsligt høre bøndergods med. Dertil skulle som regel også bønder, som måtte yde hoveri for godsejeren. Hele Amager hørte under kongen, og har aldrig været underlagt en hovedgård eller en herregård – og dermed heller aldrig tilhørt en herremand. Det gjaldt i

øvrigt for det meste af hovedstadsområdet, kun i nogle af de kommuner længst væk fra København har der været hovedgårde, eksempelvis i Katrinebjerg i Tåstrup, Benzonsdal i Ishøj og Edelgave i Smørum.

Kastrupgård bestod af en hovedbygning med omgivende produktionsbygninger. Ved opførelsen var det en mere beskeden ejendom, Fortling lod bygge – kun i én etage, ganske vist højloftet og med høj kælder. En mange trinnet trappe op til hoveddøren adskilte ligeledes Kastrupgård fra de omkringliggende bondegårde. Symmetrisk på hver side af trappen var der to store palæ værdige vinduer, der ligeledes gjorde Fortlings bygning anderledes fra bøndernes.

Sidebygningerne var ikke så fornemme og de var ikke i niveau med stuehuset, men i stedet i plan med grundniveau. Sådan som det også er nu.

Når man trådte ind i hovedhuset, var det trin op til en anden verden – både i fysisk og i symbolsk forstand.

Kastrupgårds portbygning med de allerede i 1903 imponerende høje træer – en kvinde står med sin cykel.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B4061

EN VÆRDIG PORT

For at gøre stads af dem, der boede i en større ejendom, kunne selve ankomsten gøres ekstra interessant. En indramning af vejen op til porten med en lille allé af træer hjalp til. Det er stadigvæk de samme træer foran Kastrupgårds port som i starten af 1900-tallet, de er bare blevet endnu højere.

Træerne kunne i gamle dage ses langt væk. Dels var Amager generelt ret træfattigt, dels var det flade og ret åbne landskab, hvor Kastrupgård lå på det højeste punkt set fra kysten, meget synligt.

Portbygningen er det mest oprindelige og mindst ombyggede ved Kastrupgård. Porten har snart stået i 275 år. På en tavle over portåbningen skrev Jacob Fortling sin tak til kong Frederik V i Saltholmsmarmor. Det er kalk, som i de underste lag af kalkbruddet er blevet udsat for så højt et tryk, at det ved polering ligner marmor.

Over porten til Kastrupgård er en tavle på latin, som normalt oversættes til: ”Efter kongelig Majestæts allernådigste Privilegium er denne Fabrik blevet opbygget og fuldført fra år 1749 til år 1753 med dette Ejendoms gods, hvilket til Bevis på allerunderdanigste taknemmelighed blev indhugget den 11. september 1753 i denne Saltholms Marmorsten”. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B7667

Selve portdørene er af imponerende dimensioner og meget smukt udført i svære træplanker i et kvadratisk mønster. Der er en mindre dør i porten, så hele porten ikke behøves åbnet hver gang, men kun når eksempelvis et køretøj skulle ind eller ud fra gårdspladsen. Portrummet udgøres af hele længens bredde.

På Kastrupgård har trappen op til hovedhuset givet en klar retning fra porten. Der er i den nyere brostensbelægning gjort særligt ud af at markere de forskellige veje, som man kan passere gårdspladsen på.

Kastrupgård set inde fra porten med den gamle brostensbelægning og de store træer ved trappen op til hovedbygningen. Motivet er fra et postkort sendt i 1914. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B9786 - beskåret

HOVEDBYGNINGEN

Tårnby Kommune opførte mellem 1971-1977 nogle nye og mindre sidefløje og -bygninger i stedet for de tidligere, der blev nedrevet allerede i 1957. I de moderne sidebygninger udstiller Kastrupgårdssamlingen grafik og skiftende kunstudstillinger.

Der er niveauforskel mellem de nye bygninger op til den gamle hovedbygning – et skel der også er i det udstillede. Fire rum i hovedbygningen udgør en del af Tårnby Kommunes særlige kunstsamling. Her udstilles i depot nogle af Jacob Fortlings fajancer og produkter, men også nogle af kunstneren Theodor Philipsens værker.

Der er ikke meget oprindeligt tilbage i hovedbygningen, men rummene giver alligevel et indtryk af en storslået villa. Plankegulvenes enorme bredde, de fine malede dørstykker i stuen med den gamle fedtstensovn og et kig tilbage på tidligere tiders farvesætning hjælper fantasien på vej.

Dagligstuen på Kastrupgård dengang hvor Otto Kristensen var ejeren. Paneler, fyldningsdøre og dørstykkerne kan tydeligt ses. Fotograferet omkring 1932.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1361

På Kastrupgård sidder over dørene fire dørstykker malet af W. F. Burfeldt i 1753. Malerierne er af de fire årstider – her ses vinter-temaet. Fotografiet i 1987.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B9582 - beskåret

Den farvearkæologiske undersøgelse viser farverne på de sandsynligvis oprindelige dørkarme og vinduesindfatninger m.v., og det er en betydelig mere farverig version af rummet omkring 1750'erne. Den mørke farve er lidt atypisk for så fint et rum sammenlignet med samtidens nybyggede herskabelige ejendomme.

Der er de samme antal farvelag på de forskellige teststeder, hvilket betyder, at hele rummet blev sat i stand samtidigt, foruden at de testede døre, dørkarme, paneler og vægge er lige gamle.

De gamle sprossede vinduer har i den farverige stue også haft indvendige skodder til at lukke af. Mange af glassene er gamle og håndlavede, og er derfor ikke helt jævne. Det giver et smukt spil i de mange små ruder, som ikke findes i moderne glas.

Den bevarede hovedbygning bruges til at vise Tårnby Kommunes kunst og genstande fra perioden i form af fajance og figurer fra Fortlings virksomhed foruden noget af bygningens oprindelige interiør.

Fedtstenovnen på Kastrupgård er fra 1750'erne og er muligvis en af de oprindelige ovne, der har hørt til stedet. Ovnens står i en niche, som elegant stikker ind i rummet ved siden af.

Fotograferet i 1987.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B5006

SUKKER OG SLAVER

Kastrupgård og Kastrup Værk er ikke opført for penge direkte tjent i forbindelse med den danske trekantshandel, men byggeriet er skabt ud fra de privilegier, Jacob Fortling havde til at være med til at genopbygge København efter den store brand i 1728 og andre store byggerier. Trekantshandlen var våben fra Danmark til Afrika, slaver fra Afrika til Vestindien og sukker produceret af slaverne fragtet til Danmark.

Mange af de prægtige palæer i København er bygget med penge fra slavernes sukkerproduktion på De Dansk-Vestindiske Øer og/eller på den transatlantiske slavehandel. Danmark var dengang en af Europas største sukkerproducenter. Der blev skabt megen rigdom i København på sukkerrør fra Vestindien.

Da Jacob Fortling tillige fik lov til at bryde kalk på Saltholm fra 1747, tjente han også penge ved byggeri, som han ikke selv stod for. Kalk indgår som bindemidlet til murstensbyggeri – særligt i kalkmørtel, som blev brugt dengang. Kongen havde – i første omgang – krævet nye murstenejendomme ved genopbygningen frem for de lerklinede bindingsværksbygninger, der brændte i København.

Sirupskrukken produceret af Jacob Fortling.
I årene omkring 1970 blev der foretaget udgravninger af Københavns Bymuseum.
Tæt på Kastrup Værks bygninger blev der fundet mange skår fra den store produktion af sukkerforme og sirupskrukker.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, udsnit af foto

Fortling fik lov til at bygge et kalkbrænderi i Kastrup, så han selv kunne brænde kalken fra Saltholm og ikke behøvede at transportere de mange sten så langt. Det var i 1749.

Derefter blev det også muligt for ham at opbygge en sukkerformsfabrik, hvor han fremstillede forme til sukkertoppe og sirupskrukker til opbevaring af det flydende produkt fra sukkerrørsproduktionen. De to produkter hang tæt sammen, og sukkerraffinaderierne havde bruge for både sukkerforme og sirupskrukker.

Sukkerindustrien stod for den væsentligste del af Danmarks eksport i anden halvdel af 1700-tallet. De forarbejdede sukkerrør blev kaldt det hvide guld, og var en luksusartikel for de få, da sukkeret var meget bekosteligt. Foruden sukker bidrog også andre kolonialvarer positivt til nationens og mange købmænds, plantageejeres og andre erhvervsdrivendes rigdom.

Jacob Fortling opnåede med sine sukkerforme og sirupskrukker at blive en meget stor aktør på markedet og han solgte til det meste af Østersøområdet.

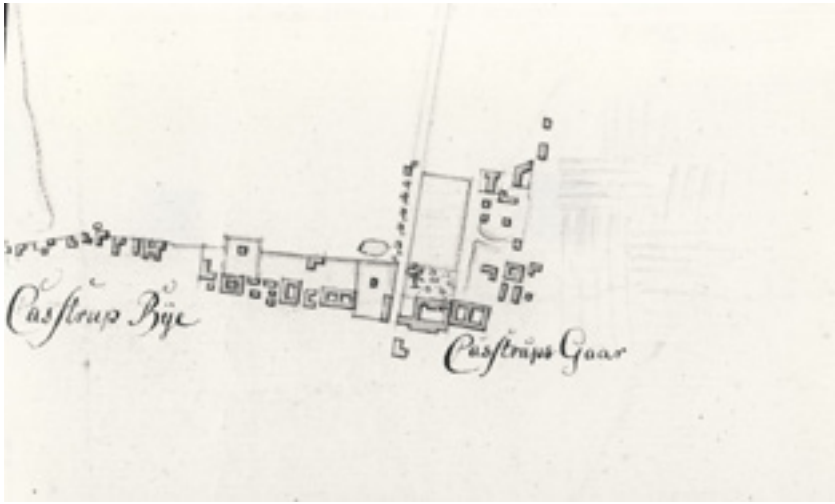
Skår fra et produkt fra Kastrup Værk – måske fra en sirupskrukke.
Fundet ved udgravningerne før 1977.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B9543

Kastrup Værk ophørte med at producere sukkerforme og sirupskrukker i slutningen af 1790'erne. Inden da må det store salg af sukkerforme og sirupskrukker have bidraget til den videre udbygning af Kastrupgård og Kastrup Værk. Blandt andet blev Kastrupgård efter Fortlings død udvidet med anden sal foruden en udvidelse i længden, så der kom flere vinduer i facaden.

Ved en forordning fra 1792 blev den danske transatlantiske slavehandel forbudt, men først med virkning 10 år efter. Slaveri i Danmark og de danske kolonier blev egentligt forbudt i 1848.

Sukkerroer blev forsøgt brugt i Frankrig under Napoleonskrigen, men kom først til Danmark i nævneværdigt antal fra 1870'erne. Pro-

duktionen af sukker fra roer tog først fart 10 år efter, herefter blev sukkerrørsproduktionen mindre vigtig.

Kastrup landsby med Kastrupgård midt i gårdrækken på et søkort fra 1787. Omtales her som Castrups gård og viser Alleen, som Jacob Fortling også lod anlægge, der førte til Kastrup Værk. En forbindelse der også var af økonomisk karakter, indtil de to ejendomskomplekser ikke længere var ejet af den samme ejer fra 1829.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, K4

FAJANCE

Fajancen blev udført i hånden og var ret tids- og mandskabskrævende - især den malede. I modsætning stod produktionen af sukkerformene og sirupskrukkerne, hvor der var brug for færre ansatte. Alle produkterne var industrielt organiseret, men drevet uden maskiner. Det var håndværk og med håndkraft.

Jacob Fortling var pioner for de muffelmalede fajancer i Danmark. Han fik farverne på fajancen til at blive rigere og flere, så det mere lignede det populære porcelæn, der var i kraftig fremdrift fra begyndelsen af 1700-tallet. Det har i øvrigt intet at gøre med det musselmalede porcelæn.

Typisk for Kastrup Værks fajance var en rød rose på det muffelmalede fajance, som blev brændt to gange med glasur – første gang med den hvidlige baggrundsfarve, og anden gang med de flotte farvede motiver malet på.

Motiverne på det almindelige fajance var mere individuelle, fordi malingen tørre hurtigere og ikke kunne rettes. Til gengæld var farvepaletten ikke så omfattende og blandt andet den røde kunne ikke tåle den høje temperatur som almindelig fajance behøvede.

På det muffelmalede var der naturlig nok stor trang til at få netop den røde farve på fajancen, så det kunne ligne porcelænet.

Stor terrin fra Jacob Fortlings Kastrup Værk. Ofte var der en rød rose og en gul tulipan malet på Fortlings fajance. Teknikken med flere farver på fajancen, kommer fra porcelænet. Så med det muffelmalede fajance blev farverne rigere og mere detaljeret samt tættere på at ligne det malede porcelæn.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

Fajancen kunne være udsmykket med blomster såsom den gule skulpturelle tulipan som ligner en papegøje, den røde rose med de svungne kronblade og de blå asters samt de hvide liljekonvaller med store og små buketter.

Indimellem kunne der males eksempelvis små insekter såsom sommerfugl, myg og mariehøne strøget rundt omkring. Den slags var for at skjule små fejl med brændingen.

Jacob Fortling producerede fajance fra 1755 til 1761. Kvaliteten var klart bedst, imens han var ejeren af fajance-værket – måske endog den fineste i Danmark. I 1759 leverede værket blandt andet fire bakkeborde til kong Frederik den Femte. Ud over de bekostelige bakkeborde blev der også produceret mange andre ting f.eks. fade, terriner, tallerkener, skrivetøj, vinkølere, bordopsatser, fliser, prydvaser, men også ovne.

I oktober 1755 kom porcelænsmaleren Johann Georg Richter fra Strasbourg til Kastrup Værk. Han var også farvelaborant. Han blev gift med Ane Marie, som var datter af Frands Vohrman og Ane Margrethe Jørgensdatter. Hun blev egentligt døbt Maria Magdalen Fuhrman, men står som Ane Marie i folketællingen 1787. Alle boede på Kastrup Værk. Hendes far var 70 år og var sukkerformmester. Han har derfor arbejdet i en anden af Jacob Fortlings opbyggede virksomheder, der producerede sukkerforme og sirupskrukker.

Den indenlandske industri med dens fabrikker var understøttet af Kong Frederik V og hans rådgivere, langt fra den senere kapitalistiske industri. I lange tider betalte kongen eksempelvis Richters løn, men også lønnen for andre ansatte på fajanceværket.

Busten er af Kong Frederik V og er af brændt ler. Den blev modelleret ca. 1754 af den franskfødte Jacques-François-Joseph Saly, hvor busten var et forstudie til rytterstatuen på Amalienborg Slotsplads. Kongen selv fik to leveret, hvoraf den ene buste var forgyldt og den anden var hvidglaseret.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarliv

AFSTØBNINGEN AF KONGEN

Den enevældige kong Frederik V og hans rådgivere havde stor betydning for Jacob Fortling – og indirekte for udviklingen i Kastrup landsby og dermed hele Tårnbys gamle sogn.

For det første tildelte kongen privilegier til Fortling som toppede med titlen Kgl. Hofbygmester. Men han startede, hvor byggeriet var enormt i København – dels efter branden i 1728, dels med anlæggelsen af bydelen Frederiksstaden med Amalienborg som centrum.

For det andet alle de privilegier Fortling opnåede i Tårnby med at bryde kalk på Saltholm, bygge sine virksomheder i Kastrup med sukkerforme og skabe et stort moderne landbrug. Foretagender der også skyldtes Majestæten.

For det tredje var kongen aftager af den fine fajance og andre produkter fra Fortlings hånd.

Det er egentligt meget passende, at Fortling således stod for udførelsen af busten af sin velgører.

Oliemaleri af Theodor Philipsen fra 1905 af husene på vejen, der nu hedder Ved Stationen. Tårnby Kommune – deponeret på Kastrupgårdsamlingen. Fotograf: Flemming Lamberth. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B8055

IMPRESSIONIST I KASTRUP

I hovedbygningens fine stuer er desuden nogle af Tårnby Kommunes kunstværker udført af Theodor Philipsen. Tit har værkerne en relation til Kastrup og Saltholm som motiv, men Th. Philipsen boede også på Kastrup Værk i en årerække og indimellem på Saltholm om sommeren. Foruden at han kom i nogle af hjemmene i Kastrup og på Saltholm.

Ofte er det bakkede landskab, den løvfældende skov og den blikstille sø forbundet med naturskønhed for en landskabsmaler. Særligt på Theodor Philipsens tid har kunstnere kastet sig over disse motiver som ideelle.

Det flade og vidtstrakte land langs vandet tilbyder til gengæld noget andet – lyset. Strålende, ubegrænset og rigt. Det flade Amagerland og selvfølgelig også Saltholm har kunne byde på det vigtige lys for en

impressionistisk maler som Philipson. Lyset og dermed også skyggen, som får farverne til at forandre sig – i løbet af dagen og året, hvor lyset giver et andet liv til farverne.

Siden 1988 har der i hovedbygningen på Kastrupgård været udstillet både Philipsons værker og Fortlings fajancer. Det er forskelligt, hvad der bliver udstillet i forhold til udlån, udstillinger i øvrigt og rotation af værkerne. Ind imellem køber Tårnby Kommune nyt til samlingen, så nye temaer kan belyses.

Tagkonstruktionen på de nye sidebygninger på Kastrupgård er næsten et helt kunstværk i sig selv. Her viser Kastrupgårdsamlingen sine særudstillinger. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B7668

KASTRUPGÅRDSAMLINGEN

Tårnby Kommunes kunstmuseum har fokus på grafisk kunst. Grafikken indgår i den faste udstilling. Derudover udstilles flere særudstillinger med kunst fra det 20. århundrede. Disse udstillinger er i de nye tilbygninger til Kastrupgård, hvor der ikke er de store bevaringsmæssige hensyn at tage til selve bygningen.

I den gamle hovedbygning passer de mere permanente udstillinger om Fortlings fajance og Th. Philipsens malerier og værker bedre til bygningens fortælling og til de fredede omgivelser.

Dronning Margrethes Eg plantes i Tårnby af borgmester Torkild Feldvoss og gartnerchef Arne Feddersen i anledning af Dronning Margrethes 50 års fødselsdag. Fotograf: KT Posten den 16. april 1990.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B7037

DRONNINGENS EGETRÆ

Da Dronning Margrethe II blev 50 år gav Tårnby Kommune et egetræ. Initiativet kom fra foreningen Plant et Træ og næsten alle landets kommuner deltog. I dag troner dronningen egetræet flot på græsplænen foran Kastrupgård.

Dronning Margrethes Eg plantet i 1990. Det var borgmester Torkild Feldvoss der sammen med Tårnby Kommunes chefgartner, Arne Feddersen, sætter en ganske lille egetræspind i jmusorden.

Engang var en del af jorden til Kastrupgård beplantet med en lille lund – kaldet Kastruplund. Lundens udgjorde 8 tønder land i 1875, hvilket er næsten en tredjedel af Ugandaskoven.

Majestätens egetræ passer godt ind i de øvrige flotte, men noget ældre træer rundt om på de grønne arealer omkring Kastrupgård.

På Dronning Margrethe 80 års fødselsdag var egetræet vokset til.

Fotograferet den 16. april 2020.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B9043

TÅRNBY STADS- OG LOKALARKIV

Du kan henvende dig til arkivet i bibliotekets åbningstid. Se åbningstider for biblioteket på www.taarnbybib.dk

TÅRNBY-RUMMET, HOVEDBIBLIOTEKET

En del materiale kan du finde i Tårnby-rummet på Tårnby Hovedbibliotek, Kamillevej 10

De lokalhistoriske fotografier fra Tårnby kan du se på www.arkiv.dk

MIDT PÅ AMAGER OG KASTRUP GLAS

på Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399
Se åbningstider på www.kastrupgaardsamlingen.dk

UDSTILLINGSCENTRET VED DIGET

er åbnet med helt nye udstillinger på gården
Ved Diget 26 se taarnby.dk

Her kan du se lokalhistoriske udstillinger om Tårnby Kommune

Kastrup Hus eller Kastruphuse lå ved siden af Kastrupgård. De små huse blev revet ned i 1957, da Kastrupgård blev købt af Tårnby Kommune. Kastrupgård var allerede fredet.

Ejendommen Kastruphuse var ejet af bl.a. Ole Peter Jacobsen til 1895, Ole Peter Nielsen til 1917, og derefter var det handelsgartner Peter Jørgensen.

Fotograferet omkring 1955.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B7116

Har du fotos fra markarbejdet på Kastrupgård?

Har du eller nogen, du kender, arbejdet på jorden til Kastrupgård, så må du meget gerne videregive din historie til arkivet.

Du kan også fortælle, hvad du ved om de billeder, der er i dette Glemmer Du. Skriv til arkivet på arkiv.hb@taarnby.dk og fortæl din egen historie.